

Sygn. akt IV Ca 235/13

POSTANOWIENIE

Dnia 7 czerwca 2013r.

Sąd Okręgowy w Słupsku IV Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie następującym :

Przewodniczący SSO Jolanta Deniziuk (spr.)

Sędziowie SO: Wanda Dumanowska, Mariusz Struski

Protokolant: sekr. sądowy Agnieszka Sobocińska

po rozpoznaniu w dniu 7 czerwca 2013 r., w Słupsku

na rozprawie

sprawy z wniosku R. K.

z udziałem W. K. (1)

o podział majątku wspólnego

na skutek apelacji wnioskodawcy i uczestniczki postępowania od postanowienia Sądu Rejonowego w Słupsku z dnia 26 września 2012 r. sygn. akt I Ns 102/09

postanawia:

1. zmienić zaskarżone postanowienie, w ten sposób, że:

a) w pkt II przyznać W. K. (1) nieruchomości zabudowaną domem mieszkalnym, opisaną w pkt I ppkt. 1 natomiast R. K. prawo własności lokalu mieszkalnego położonego w K. przy ulicy (...) opisanego w pkt I ppkt. 2 nadto przedmioty opisane w pkt I ppkt 3 i 4,

b) w pkt III zasądzić od W. K. (1) na rzecz R. K. kwotę 29 000 (dwadzieścia dziewięć tysięcy) złotych tytułem wyrównania udziałów w majątku wspólnym stron, w terminie dwóch miesięcy od uprawomocnienia się postanowienia,

2. oddalić apelację wnioskodawcy,

3. ustalić, że strony ponoszą koszty postępowania apelacyjnego we własnym zakresie.

Sygn. akt IV Ca 235/13

UZASADNIENIE

Wnioskodawca R. K. wystąpił z wnioskiem o podział majątku wspólnego, powstałego w trakcie trwania małżeństwa z W.B.– K., podnosząc, że w skład majątku wspólnego wchodzi: lokal mieszkalny położony w K. przy ul. (...) w gminie K., działka zabudowana domem mieszkalnym w stanie surowym, położona w S. przy ul. (...), oddana w użytkowanie wieczyste, oznaczona jako dz. nr (...), wyposażenie sklepu upominkowego „(...) (...)W.” znajdującego się w S. przy ul. (...), lokata oszczędnościowa zgromadzona w (...) Banku Oddział w S. oraz samochód marki M. (...). Wnioskodawca wniósł o przyznanie większości składników temu, poza samochodem, lokatą oszczędnościową i wyposażeniem sklepu

upominkowego. Podniósł też nierówność udziałów stron w majątku wspólnym określając swój udział na 80% , a uczestniczki na 20% i argumentując, że to głównie dzięki jego pracy w Niemczech został zgromadzony majątek wspólny podlegający podziałowi.

Uczestniczka postępowania W. K. (2) przystała na podział majątku wspólnego, lecz nie zgodziła się na ustalenie nierównych udziałów stron w majątku, podnosząc, że za wspólnie zarobione pieniądze nabyli składniki majątku wspólnego. Nadto przy ocenie stopnia przyczynienia się każdego z małżonków do powstania majątku wspólnego uwzględnia się nakład osobisty pracy przy wychowywaniu dzieci. Wskazała, że wnioskodawca nie podał wszystkich składników majątku wspólnego, tj. samochodów: V. (...), V. (...), P., M., F. (...), przy czym P. został przepisany na brata wnioskodawcy. Wnioskodawca nie rozliczył się ze sprzedaży tego samochodu. Powinny zostać rozliczone również udziały wnioskodawcy w firmie (...) I w kwocie 217.500 zł, jako że na ich zakup wnioskodawca przeznaczył ich wspólne oszczędności. Dotyczy to też koparki do żwiru, zakupionej za 40.000 €. Nadto uczestniczka podniosła, że wnioskodawca przepisał i udziały i koparkę na swoją rodzinę oraz udzielił pożyczki z ich wspólnych oszczędności R. W. w kwocie 10.000 DM, z której również nie rozliczył się. Uczestniczka wniosła o przyznanie jej nieruchomości zabudowanej położonej w S. przy ul. (...), samochodu marki M. i spłatę na jej rzecz przez wnioskodawcę.

Rozpoznający sprawę w I instancji Sąd Rejonowy ustalił, że strony zawarły małżeństwo w dniu 9.02.1991r., które zostało rozwiązane wyrokiem z dnia 15.03.2005r. Na początku małżeństwa wnioskodawca przebywał w Niemczech, gdzie pracował, wykonując roboty budowlane w okresie od 1993r. do 2002r. W tym okresie mógł zarobić ok. 15.000 - 18.000 DM. Po powrocie do kraju pracował w firmach brata oraz w (...)ol, po czym ponownie wyjechał do Niemiec do pracy w 2006r. Uczestniczka po zawarciu małżeństwa zamieszkała u rodziców wnioskodawcy w S., również mieszkała u nich, kiedy w dniu 9.05.1991r. urodził się syn stron.

Jak ustalił Sąd Rejonowy uczestniczka w latach 1994-1997r. pojechała z synem do wnioskodawcy do Niemiec, gdzie ten pracował zawodowo a uczestniczka zajmowała się wychowywaniem syna. Podejmowała też prace dorywcze: sprzątała pomieszczenia biurowe w firmie zatrudniającej wnioskodawcę (z tytułu tej pracy mogła osiągnąć dochód w wysokości 350 DM miesięcznie łącznie przez okres 3 lat mogła zarobić ok. 25.000 zł), opieka nad starszym mężczyzną chorującym na stwardnienie rozsiane (z tego tytułu mogła uzyskać dochód w wysokości 350-400 DM miesięcznie), sprzątanie mieszkań, dokonywanie zakupów, prace ogrodnicze. Po powrocie do kraju w 1997r. uczestniczka w dalszym ciągu zajmowała się synem, dodatkowo podejmowała również prace dorywcze: nabywała towar w W.i sprzedawała go w S.znajdując nabywców w zakładach pracy, pracowała w firmie (...)w S., w szkole profesjonalnego marketingu jako sekretarka. W 2000r. wynajęła wózkownię w jednym z bloków Spółdzielni Mieszkaniowej (...)w S.i po zaadoptowaniu tego pomieszczenia prowadziła w nim sklep z upominkami pod nazwą „(...) (...) W.”. Adaptacja wózkowni na sklep była przeprowadzona sposobem gospodarczym m.in. przez wnioskodawcę. Strony nabyły też towar do sklepu. Uczestniczka sklep ten prowadziła do 2005r.

Z dalszych ustaleń Sądu I instancji wynika, że umową darowizny z dnia 23.11.1994r. rodzice wnioskodawcy darowali stronom do ich majątku objętego ustawową wspólnością niezabudowaną działkę gruntu będącą w użytkowaniu wieczystym o nr (...), przeznaczoną pod zabudowę domem mieszkalnym. Na działce tej strony pobudowały dom mieszkalny jednorodzinny dwukondygnacyjny w stanie surowym zamkniętym, w zabudowie szeregowej. Nieruchomość powyższa ma urządzoną księgę wieczystą KW (...)prowadzoną przez Sąd Rejonowy w Słupsku. Wartość prawa własności budynku mieszkalnego oraz prawa użytkowania wieczystego gruntu działki, na której znajduje się budynek wynosi 192.000 zł.

W dniu 15.12.1998r. strony nabyły lokal mieszkalny stanowiący odrębną własność wraz z udziałem wynoszącym (...) części we własności gruntu, na którym posadowiony jest budynek, w którym znajduje się ten lokal i we własności części wspólnych budynku i urządzeń, położony w K. przy ul. (...), mający urządzoną księgę wieczystą nr (...). Nadto nabyły też nieruchomość zabudowaną budynkiem gospodarczym – garażem, oznaczoną jako działka nr (...), mającą urządzoną księgę wieczystą nr (...) oraz nieruchomość niezabudowaną oznaczoną jako działka nr (...), stanowiącą ogródek przydomowy, mającą urządzoną księgę wieczystą nr (...), jako przynależne do powyżej opisanego lokalu mieszkalnego o łącznej wartości 115.586 zł.

Strony w trakcie trwania wspólności majątkowej wyposażyły lokal mieszkalny w K., składający się z dwóch pokoi, kuchni, łazienki i przedpokoju w sposób następujący:

- w dużym pokoju: meblościanka o wartości 1.000 zł, telewizor G. - 50,00 zł, ława – 80 zł, kanapa skórzana – komplet - 1.000 zł, video G. – 50 zł, wieża Hi-Fi z kolumnami – 100 zł, lampy: wisząca – 70 zł i stojąca- 67,50 zł, 1 firana – 50 zł, koce -40 zł, serwetki i ściereczki – 10 zł, płyty kompaktowe – 300 zł, żelazko – 30 zł, kieliszki – 90 zł i literatki – 45 zł, komplety obiadowo-kawowe zdekompletowane – 60 zł, zegar ścienny – 40 zł, obraz (...) – 100 zł, świecznik stojący 27,50 zł o łącznej wartości 3.255 zł;

- w małym pokoju: szafa trzydrzwiowa - 375 zł, szafa z trzema szufladami - 50 zł, półka ścienna – 67,50 zł, żyrandol – 50 zł, kołdry i poduszki – 50 zł, o łącznej wartości 892,50 zł;

- w kuchni: meble kuchenne na wymiar - 2.400 zł, zmywarka – 100 zł, lodówka-zamrażarka – 70 zł, piec elektryczny - 150 zł, płyta ceramiczna – 150 zł, pochłaniacz – 30 zł, stolik drewniany - 45 zł, stół metalowo-drewniany – 150 zł, zdekompletowane 3 komplety garnków – 50 zł, zdekompletowane sztucce – 10 zł, patelnie teflonowe – 20 zł, nóż elektryczny – 10 zł, toster – 20 zł, komplet noży – 10 zł, ekspres do kawy - 20 zł, zegar ścienny – 40 zł, hoker – 90 zł, o łącznej wartości 3.365,00 zł;

- w przedpokoju: szafa dwudrzwiowa - 750 zł, szafka na buty 75 zł lustro – 157,50 zł, lampa ścienna i wisząca – 120 zł, o łącznej wartości 1.102,50 zł;

- w łazience: meblościanka z lustrem i zlewem – 675 zł, pralka - 90 zł, osłona szklana - 50 zł, suszarka R. – 10 zł, halogeny – 120 zł, o łącznej wartości 945 zł. Wartość wyposażenia lokalu mieszkalnego w K. wynosi łącznie 9.560 zł.

Sąd I instancji ustalił ponadto, że uczestniczka użytkuje samochód osobowy marki M. (...), który strony nabyły w trakcie małżeństwa, jego wartość stanowi kwotę 9.000 zł. W trakcie trwania wspólności majątkowej strony nabywały samochody różnych marek, były to: P., M., V. (...), F. (...), V. (...), O. (...), C. (...). P. był zarejestrowany na uczestniczkę w okresie od 11.01.2001r. do 29.03.2002r. Odkupił go brat wnioskodawcy A. K. wspólnie z ojcem za 26.000 zł w dniu 28.03.2002r., przy czym jako osoba sprzedająca figurowała uczestniczka. C. (...) był zarejestrowany na uczestniczkę w okresie od 9.05.1997r. do 2.09.1999r., V. (...) był zarejestrowany na wnioskodawcę w okresie od 9.01.2001r. – 14.01.2002r. - kupił go od stron brat uczestniczki K. B. pod koniec 2001r. za kwotę 9.000 DM. V. (...) był zarejestrowany na wnioskodawcę w okresie od 9.01.2001r. – 14.01.2002r. O. (...) był zarejestrowany na uczestniczkę w okresie od 12.01.2000r.- 27.08.2002r. Uczestniczka sprzedała go w lipcu 2002r. za kwotę 25.000 zł, z tej kwoty pożyczyła koleżance B. C. (1) 20.000 zł, którą potem B. C. zwróciła bezpośrednio do rąk wnioskodawcy. F. (...) zakupił wnioskodawca 18.10.2005r. w Niemczech po ustaniu wspólności majątkowej.

Sąd I instancji ustalił również, że uczestniczka posiadała lokatę terminową założoną w (...) Banku 1.10.1999r., a zlikwidowała ją 7.08.2002r. - w kwocie 25.234,81 zł. Strony posiadały rachunek oszczędnościowy w (...) SA, w ramach którego założona została w dniu 17.04.2000r. lokata terminowa na kwotę 26.000 zł, która w trakcie trwania wspólności majątkowej została wypłacona.

Dalej Sąd Rejonowy ustalił, że koparko-ładowarka została zakupiona przez brata wnioskodawcy – A. K., prowadzącego firmę pod nazwą (...)Przedsiębiorstwo (...)w S.za 33.000 € w dniu 19.X.2002r. Z firma pod nazwą (...) spółka z o.o.w S.została zarejestrowana w dniu 21.01.2002rr. na okres od 21.01.2002rr. – 31.12.2006r. Wspólnikami byli: ojciec wnioskodawcy S. K., posiadający 435 udziałów o łącznej wartości 217.000 zł i M. B., posiadający 180 udziałów o wartości 90.000 zł. Wnioskodawca był prezesem zarządu tej spółki. Kapitał zakładowy spółki wynosił 360.000 zł. Uczestniczka na poczet udziału z tytułu pierwszej transzy wręczyła teściowi kwotę 50.000 zł, pieniądze te pochodziły ze wspólnych oszczędności stron. Ojciec wnioskodawcy w terminie późniejszym wykupywał od innych wspólników ich udziały. Przez kilkanaście lat prowadził on hodowlę norek i lisów i przez kolejne kilkanaście lat plantację truskawek, sprzedał też garaż.

Wnioskodawca był zatrudniony w Przedsiębiorstwie Budownictwa Rolniczego spółce z o.o. w S. (...) od 4.11.2003r. – 3.11.2004r. na stanowiskach głównego specjalisty ds. kontroli i prezesa zarządu i otrzymywał wynagrodzenie w 2004r. w okresie od stycznia do kwietnia w kwocie 3.500 zł brutto, w maju 6.083 zł, w okresie od czerwca do września 7.962,36 zł, w październiku 8.067,04 zł i w listopadzie 796,24 zł. Wobec (...)ol ogłoszono upadłość. Ojciec wnioskodawcy pracował w (...)ol w okresie od 10.07.2002r.-28.12.2002r.

Mając na uwadze tak ustalony stan faktyczny sprawy Sąd Rejonowy w Słupsku postanowieniem z dnia 26 września 2012r.:

I. dokonał podziału majątku wspólnego byłych małżonków R. K. i W. K. (1), w skład którego wchodzi:

1. nieruchomość zabudowana domem mieszkalnym w stanie surowym zamkniętym oznaczona, jako działka nr (...), położona w S. przy ul. (...) wraz z prawem użytkowania wieczystego gruntu o wartości 192.000 zł, mająca urzędową księgę wieczystą KW nr (...) prowadzoną przez Sąd Rejonowy w Słupsku,

2. prawo własności lokalu mieszkalnego położonego w K. przy ul. (...)wraz z udziałem (...)części we własności gruntu pod budynkiem, mający urzędową księgę wieczystą KW nr (...)wraz z działką niezabudowaną – ogródkiem działkowym, stanowiącym udział (...)części niewydzielonej działki (...) (KW nr (...)) i działkę zabudowaną garażem, położonym w kompleksie działki (...), stanowiącym udział (...) (KW nr (...)) o łącznej wartości 115.586 zł,

3. wyposażenie lokalu mieszkalnego położonego w K. przy ul. (...):

- w małym pokoju: szafa 3-drzwiowa, szafa z trzema szufladami, półka ścienna, żyrandol, kołdry i poduszki - o łącznej wartości 892,50 zł;

- w dużym pokoju: meblościanka, telewizor G., ława, kanapa skórzana – komplet, video G., wieża Hi-Fi, lamp: wisząca i stojąca, firana, koc, serwetki i ściereczki, płyty kompaktowe, żelazko, kieliszki i literatki, komplety obiadowo-kawowe zdekompletowane, zegar ścienny, obraz (...), świecznik stojący - o łącznej wartości 3.255 zł;

- w przedpokoju: szafa dwudrzwiowa, szafka na buty, lustro, lampa ścienna i wisząca o łącznej wartości 1.102,50 zł,

- w łazience: meblościanka z lustrem i zlewem, pralka, osłona szklana, suszarka R. o łącznej wartości 945 zł.

- w kuchni: meble kuchenne na wymiar, zmywarka, lodówka-zamrażarka, piec elektryczny, płyta ceramiczna, pochłaniacz, stolik drewniany, stół metalowo-drewniany, zdekompletowane 3 komplety garnków, zdekompletowane sztućce, patelnie teflonowe, nóż elektryczny, toster, komplet noży, ekspres do kawy, zegar ścienny, hoker, o łącznej wartości 3.365 zł

4. samochód marki M. (...) o wartości 9000 zł,

przy czym łączna wartość majątku wspólnego wynosi 326.146 zł.

II. przyznał R. K. nieruchomość zabudowaną domem mieszkalnym, opisaną w pkt I ppkt 1, natomiast W. K. (1) prawo własności lokalu mieszkalnego położonego w K. przy ul. (...) opisanego w pkt I ppkt 2, nadto przedmioty opisane w pkt I ppkt 3 i 4,

III. zasądził od R. K. na rzecz W. K. (1) kwotę 29.000 zł tytułem wyrównania udziałów w majątku wspólnym stron, w terminie dwóch miesięcy od uprawomocnienia się postanowienia,

IV. nakazał ściągnąć od wnioskodawcy R. K. na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Słupsku kwotę 1.813,16 zł tytułem kosztów sądowych,

V. nie obciążył W. K. (1) kosztami postępowania.

Wydanie powyższego rozstrzygnięcia Sąd Rejonowy poprzedził rozważaniami prawnymi, w których oparł się na przepisach art.31 § 1 i § 2 kro, art. 567 § 3 kpc, art. 680 kpc, art. 671 i nast. kpc, art. 43 kro i art. 27 kro.

W pierwszej kolejności Sąd Rejonowy przesądził kwestię wielkości udziałów stron w majątku wspólnym uznając wniosek wnioskodawcy o określenie ich w proporcji 80% na jego rzecz i 20% na rzecz uczestniczki za niezasadny. Wskazał przy tym, że wnioskodawca nie udowodnił przesłanek ustalenia nierównych udziałów, skupiając się na własnej pracy i pomijając, że uczestniczka do chwili rozstania się stron (październik 2002r.) wychowywała ich wspólne dziecko, prowadziła wspólne gospodarstwo domowe, również podczas pobytu w Niemczech, a ponadto dodatkowo podejmowała prace dorywcze w Niemczech uzyskując z tego tytułu dodatkowe źródło dochodu. Również po powrocie do kraju od 2000r. zaczęła prowadzić działalność gospodarczą. Wnioskodawca nie wykazał, zdaniem Sądu Rejonowego, nagannego zachowania uczestniczki polegającego na rażącym lub uporczywym nie przyczynianiu się do powstania dorobku małżeńskiego.

Ustalając wartość odrębnej własności lokalu mieszkalnego położonego w K. przy ul. (...) Sąd I instancji oparł się na opinii biegłego sądowego, zaś odpierając zarzuty uczestniczki, że nie wycenił działek pod ogródek i garaż, wskazał, że wszakże lokal został stronom sprzedany wraz z udziałem we własności gruntu pod budynkiem oraz pod ogródek, zaś cena obejmowała całość nieruchomości. Co się tyczy nieruchomości gruntowej zabudowanej, to strony przystały na 20% obniżenie jej wartości wycenionej uprzednio przez biegłego sądowego. Także wartość majątku ruchomego zgromadzonego w lokalu mieszkalnym w K. podlegała wycenie przez biegłego sądowego, przy uwzględnieniu stanu ruchomości na dzień orzeczenia rozwodu, tj. na 2005r. oraz jego wartości na dzień orzekania (datę dokonania oględzin). Za polemikę z ustaleniami biegłego uznał Sąd Rejonowy przedstawiony przez uczestniczkę sposób wyliczenia wartości mebli kuchennych czy komody. Sąd I instancji nie uwzględnił w rozliczeniu byłych małżonków ruchomości wyrzuconych przez wnioskodawcę w zw. z zalaniem mieszkania, stwierdzając, że w większości był to sprzęt podlegający normalnemu zużyciu.

Wartość samochodu marki M. Sąd Rejonowy ustalił poprzez wyśrodkowanie stanowisk stron postępowania.

Sąd I instancji zważył, że składniki majątku wspólnego w postaci: wyposażenia sklepu upominkowego, w tym nakładów poczynionych na adaptację sklepu i jego wyposażenie w meble i towar, lokaty oszczędnościowe w (...) Banku (...) SA, udziałów w spółce z o.o. (...), samochodów, koparko-ładowarki nie istniały w dniu orzekania, dlatego nie podlegały rozliczeniu. W szczególności domaganie się przez wnioskodawcę rozliczenia oprócz nakładów w postaci remontu, mebli stanowiących wyposażenie oraz towaru znajdującego się w sklepie nie było zasadne, skoro nakłady były poczynione z majątku wspólnego i w czasie trwania wspólności ustawowej. Po zakończeniu działalności gospodarczej uczestniczka nie „zabrała” nakładów, pomieszczenie sklepowe stanowiło własność Spółdzielni Mieszkaniowej i zostało jej zwrócone. Dodatkowo Sąd meriti uznał, że wnioskodawca zupełnie dowolnie wycenił nakłady poczynione na pomieszczenie sklepowe, zaś wnioskowany przez niego dowód z opinii biegłego sprowadzałby biegłego do roli ustalającego nakłady, a nie wyceniającego je. Wnioskodawca nie dowiódł również, by uczestniczka pieniądze z założonych lokat przeznaczała na potrzeby nie związane z potrzebami rodziny. Z kolei samochody, poza rozliczonym M., były nabywane i sprzedawane w trakcie trwania wspólności majątkowej. Koparko-ładowarka została zakupiona na firmę brata wnioskodawcy.

Biorąc pod uwagę, że udziały stron w majątku wspólnym są równe, to przy ustaleniu wartości majątku wspólnego w kwocie 326.146 zł, udział każdej ze stron wynosi 163.000 zł. Uczestniczce przyznano lokal mieszkalny położony w K. wraz z udziałem we własności gruntu i wraz z ogródkiem działkowym oraz garażem z wyposażeniem mieszkania i nadto samochód osobowy marki M.. Wartość majątku przyznana uczestniczce wynosi 134.000 zł, natomiast wnioskodawcy przyznano nieruchomość zabudowaną domem mieszkalnym w S. przy ul. (...) o wartości 192.000 zł. Wnioskodawca winien zatem zwrócić uczestniczce tytułem wyrównania udziału w majątku wspólnym kwotę 29.000 zł. Skoro wnioskodawca ma dobrą sytuację materialną, spłata jest stosunkowo niewielka, Sąd Rejonowy wyznaczył wnioskodawcy niezbyt długi termin spłaty tj. dwa miesiące od uprawomocnienia się postanowienia.

Z rozstrzygnięciem powyższym nie zgodziły się obie strony postępowania.

W apelacji wywiezionej przez uczestniczkę, zaskarżyła ona postanowienie Sądu I instancji co do jego pkt II i III, podnosząc zarzuty naruszenia przepisów postępowania, tj. art. 233 §1 kpc oraz art. 241 kpc w zw. z art. 515 kpc, art. 233 § 1 kpc oraz art. 617 kpc w zw. z art. 233 § 1 kpc, art. 241 kpc i art. 515 kpc, jak również art. 328 § 2 kpc, nadto podniosła zarzut poczynienia błędnych ustaleń faktycznych. Apelująca podniosła, że Sąd Rejonowy przy wydaniu rozstrzygnięcia bazował na nieaktualnej opinii biegłego w zakresie wyceny nieruchomości, nie przeprowadził w tym zakresie dowodu z urzędu, nie wskazał konsekwencji odsetkowych na wypadek niewywiązania się w terminie przez wnioskodawcę z obowiązku spłaty na rzecz uczestniczki postępowania, nie uaktualnił wiedzy o stanie prawnym nieruchomości przyznanej uczestniczce, w szczególności faktu, że jest ona obciążona hipotekami zabezpieczającymi dług wnioskodawcy. Apelująca podtrzymała też swe stanowisko w zakresie błędnego niedokonania wyceny działek pod garaż i ogródek w ramach szacowania nieruchomości lokalowej w K.. W konsekwencji apelująca uczestniczka domagała się zmiany zaskarżonego postanowienia w pkt II i III poprzez przyznanie na wyłączną własność uczestniczce nieruchomości przy ul. (...) w S., zaś wnioskodawcy nieruchomości położoną w K. z wyrównaniem wartości majątku oraz zasądzenie od wnioskodawcy na rzecz uczestniczki kosztów postępowania za II instancję, ewentualnie uchylenia zaskarżonego postanowienia i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania. Nadto wniosła o przeprowadzenie dowodów przedstawionych w treści apelacji.

W apelacji wywiezionej przez wnioskodawcę, zaskarżył on w całości postanowienie Sądu Rejonowego podnosząc zarzut niedokładnego zbadania przez Sąd Rejonowy wkładu osobistego włożonego przez uczestniczkę postępowania w pracę przy wychowaniu syna i we wspólnym gospodarstwie domowym, zgodnie z art. 27 kro. W konsekwencji ten apelujący domagał się ustalenia nierównych udziałów w majątku wspólnym, tj. jego na poziomie 80%, zaś uczestniczki – w wysokości 20%, uwzględnienia w majątku wspólnym wartości sklepu upominkowego, lokaty terminowej w wysokości 25.234,81 zł, rachunku oszczędnościowego na kwotę 26.000 zł, samochodu O. (...) o wartości 25.000 zł oraz gotówki w domu w wysokości 5000 €. Domagał się nadto dokonania wyceny sklepu upominkowego oraz przesłuchania w charakterze świadków M. K., S. K. i A. K.

W odpowiedzi na apelację uczestniczki postępowania wnioskodawca przypomniał, że uczestniczka w toku postępowania zgodziła się na zmniejszenie o 20% wartości nieruchomości przy ul. (...) oraz nie zgodziła na zmniejszenie wartości nieruchomości w K. z uwagi na brak wyceny ogródka i garażu. Wnioskodawca wskazał też, że do dnia 18.03.2013r. nic nie wiedział na temat hipotek obciążających mieszkanie w K..

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja wywieziona przez uczestniczkę postępowania, w zakresie, w jakim zaskarżyła ona orzeczenie Sądu Rejonowego, podlegała uwzględnieniu, choć nie w całości z zawartą w niej argumentacją Sąd II instancji się zgodził, zaś apelacja wniesiona przez wnioskodawcę podlegała w całości oddaleniu, jako bezzasadna.

W pierwszej kolejności wskazać należy, że, bacząc na treść art. 382 kpc, sąd apelacyjny ma nie tylko uprawnienie, ale wręcz obowiązek rozważenia na nowo całego zebranego w sprawie materiału oraz dokonania własnej, samodzielnej i swobodnej jego oceny, w tym oceny zgromadzonych dowodów (vide: postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 17.04.1998r., II CKN 704/97, OSNC 1998 nr 12, poz. 214). Sąd II instancji nie ogranicza się zatem tylko do kontroli sądu I instancji, lecz bada ponownie całą sprawę, a rozważając wyniki postępowania przed sądem I instancji, władny jest ocenić je samoistnie. Postępowanie apelacyjne jest przedłużeniem procesu przeprowadzonego przez pierwszą instancję, co oznacza, że nie toczy się on na nowo.

Odpowiadając łącznie na apelacyjną retorykę obu stron postępowania należało wskazać, że w sprawie o podział majątku rzeczą Sądu jest, w oparciu o zaferowany przez strony postępowania materiał dowodowy, ustalenie składników majątkowych wchodzących w skład majątku wspólnego oraz ustalenia ich wartości. Wbrew zarzutom obu stron postępowania w części, w której kwestionują oni nieprzyjęcie do podziału części wskazanych przez nich aktywów, bądź nieustalenie ich wartości, Sąd I instancji dokonał prawidłowych ustaleń, a wywiezionym wnioskom nie można zarzucić dowolności, bądź przekroczenia granic logicznego rozumowania. Sąd Rejonowy szczegółowo odniósł się do podnoszonych przez strony okoliczności, iż podziałem winny być również objęte inne ostatecznie przyjęte w

postanowieniu składniki majątkowe. Zważyć należy, że Sąd meriti, dokonując ustalenia składników wchodzących w skład majątku podlegającego podziałowi, nie wziął pod uwagę tych, które zostały w trakcie trwania wspólności majątkowej małżeńskiej wydatkowane na bieżące potrzeby rodziny, czy zamienione na inne składniki majątkowe, bądź nie udowodniono, że istniały na dzień ustania wspólności majątkowej małżeńskiej.

Odnosząc się do apelacji wywiedzionej przez uczestniczkę postępowania Sąd Okręgowy rozważał najistotniejszą podnoszoną w niej kwestię, mianowicie zasadności przyznania na wyłączność uczestniczce postępowania nieruchomości mieszkalnej położonej w K. zamiast nieruchomości w S.. Oceniając racje apelującej i przytoczone na jej poparcie niepodważalne argumenty oparte na analizie dołączonego do apelacji odpisu zwykłego księgi wieczystej (k. 439-442), uwzględnić należało stanowisko tej apelującej. Sąd II instancji nie ma bowiem wątpliwości, że przyznana uczestniczce nieruchomość w K. jest obciążona hipotekami (w księdze wieczystej prowadzonej dla tej nieruchomości zawarta jest też wzmianka o wszczęciu egzekucji), które w żadnym razie nie pozostają w związku z osobą uczestniczki i jej działalnością, przeciwnie: mają związek z działalnością wnioskodawcy i stanowią zabezpieczenie jego długu.

Jednocześnie jednak nie do końca podziela Sąd odwoławczy stanowisko pełnomocnika uczestniczki o tym, że doszło do niesprawiedliwego podziału majątku wspólnego, albowiem część przyznana uczestniczce nie przekracza wartości obciążeń będących wynikiem działalności wnioskodawcy. Nie jest bowiem tak, jak to widzi uczestniczka, że uzyskana nieruchomość nie przedstawiałaby dla niej żadnej wartości ekonomicznej. Zważyć należało, że uwzględnienie wszystkich składników majątku przyznanych uczestniczce pozwoliłoby jej na podjęcie działań mających na celu zwolnienie hipotek obciążających nieruchomość w K., jak i domaganie się wyłączenia tego przedmiotu spod egzekucji. Wymagałoby to jednakowoż od uczestniczki postępowania konieczności podejmowania dodatkowych czynności procesowych – w istocie zbędnych, gdy się zważy, że dotyczyć miałyby nie jej zobowiązań, a zobowiązań wnioskodawcy. Sąd II instancji dostrzega, ile czynności w istocie dodatkowych musiałaby podjąć uczestniczka postępowania (np. pozwać wierzycieli i dłużnika z toczącego się postępowania egzekucyjnego, wystąpić z wnioskiem o zwolnienie od egzekucji zajętej nieruchomości, jako stanowiącej jej własność), aby ostatecznie otrzymać nieruchomość w nieobciążonym stanie. W realiach rozpoznawanej sprawy nie jest uzasadnione obciążanie uczestniczki koniecznością podejmowania długotrwałych, a nawet niepewnych czynności procesowych w sytuacji, gdy to dłużnikiem jest były jej współmałżonek.

W powyższym kontekście należało odnieść się również do podniesionego w apelacji zarzutu o nieaktualnieniu przez Sąd Rejonowy wiedzy o stanie prawnym nieruchomości przyznanej uczestniczce. Podzielić należało twierdzenia apelacji o tym, że Sąd I instancji orzekając w tym przedmiocie nie miał pełnej wiedzy co do ciążących na nieruchomości obciążeniach i zabezpieczeniach, a przede wszystkim wiedzy o wszczęciu z nieruchomości przyznanej uczestniczce postępowania egzekucji. Jednakowoż wskazać trzeba, że ja wynika z wypowiedzi założonej na rozprawie apelacyjnej w dniu 7.06.2013r. przez pełnomocnika uczestniczki, wiedzy na ten temat wcześniej nie miał nie tylko Sąd, ale i sama uczestniczka, a i nie miały jej osoby bliskie wnioskodawcy (vide: oświadczenie pełnomocnika uczestniczki – 6 min., 20 sek. e-protokołu – k. 481-482). Zważyć należy, że okoliczność, iż sprawa o podział majątku należy do spraw rozpoznawanych w postępowaniu nieprocesowym, gdzie pozwolono Sądowi na większą aktywność dowodową, w tym i na działanie z urzędu, w żaden sposób nie zwalnia stron od obowiązku aktywnego działania w sprawie, zważywszy również i na to, że w sprawach należących do kategorii, jak niniejsza, zasadą jest, że wspólne długi małżonków nie podlegają podziałowi - podziałowi podlegają tylko aktywa wspólnego majątku małżeńskiego.

Powyższe legło u podstaw zawartego w pkt 1a sentencji rozstrzygnięcia Sądu Okręgowego zmieniającego w tym zakresie orzeczenie Sądu Rejonowego na podstawie art. 386 § 1 kpc.

Powyzsza konstatacja była również wynikiem zapewnienia przez uczestniczkę, iż będzie ona w stanie rzeczywiście, wobec przyznania jej nieruchomości przy ul. (...) w S., dokonać spłaty udziału w majątku wspólnym na rzecz wnioskodawcy. Zważyć należy, że wszakże jednym z kryteriów przyznania majątku wspólnego, czy jego części, jednemu z uczestników postępowania, jest realna możliwość dokonania przez niego spłaty na rzecz drugiego z uczestników (w niniejszej sprawie: wnioskodawcy). Sąd Okręgowy uznał, że oświadczenie uczestniczki postępowania (vide: 11 min. 27 sek. e-protokołu – k. 481-482) o możliwości udzielenia jej pomocy w tym zakresie przez rodziców,

wobec znanej Sądowi sytuacji materialnej samej uczestniczki zwolnionej od kosztów postępowania sądowego, jak i wobec wysokości kwoty spłaty, zasługuje na uwzględnienie. W tej sytuacji rozstrzygnięcie Sądu I instancji podlegało zmianie w sposób, w jaki w tym przedmiocie orzekł Sąd Okręgowy w pkt 1b swego orzeczenia, działając w tym zakresie również na podstawie art. 386 § 1 kpc.

Dalsza apelacyjna argumentacja uczestniczki postępowania nie zasługiwała na posłuch. W szczególności odnosząc się do zarzutu nieprawidłowej oceny wartości nieruchomości wycenianych w niniejszej sprawie, wskazać należy, że na tę okoliczność przesłuchany został biegły sądowy, który w części podzielił zarzuty apelującej uczestniczki o tym, że od chwili wydania opinii zmieniła się sytuacja na rynku nieruchomości, co winno skutkować korektą przyjętej w opinii wyceny wartości rynkowej nieruchomości położonej w S., jak też winna zostać nieznacznie zwiększona wartość nieruchomości położonej w K., albowiem wycenie podlegał wyłącznie lokal mieszkalny z pominięciem gruntu pod garaż i ogródek.

W powyższym zakresie zgłoszony zarzut nieprzeprowadzenia z urzędu przez Sąd Rejonowy dowodu z opinii biegłego jest całkowicie bezzasadny. Działanie z urzędu i przeprowadzanie dowodu nie wskazanego przez stronę jest dopuszczalne – choć tylko w wyjątkowych sytuacjach procesowych i musi wynikać z opartego na zobiektywizowanej ocenie przekonania o konieczności jego przeprowadzenia, np. gdy zebrany w sprawie materiał dowodowy nie był wystarczający dla rozstrzygnięcia sprawy (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5.11.1997r., III CKN 244/97, OSNC 1998/3/52, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24.10.1996r., sygn. III CKN 6/96, OSNC 1997/3/29). Zważywszy jednakowoż na to, że jak była o tym mowa powyżej, istota postępowania nieprocesowego nie wyklucza inicjatywy dowodowej Sądu, to wszakże w rozpoznawanej sprawie wypowiedział się biegły sądowy w swej ustnej opinii uzupełniającej, w której ustosunkował się do tego typu zarzutów podnoszonych obecnie na etapie postępowania apelacyjnego.

Jakkolwiek zatem poza sporem jest, że obie opinie biegłego sądowego - tak co do wyceny nieruchomości położonej w S., jak i położonej w K. - sporządzone zostały w 2009r., a sam biegły powołał się na okoliczność, że opinia jest ważna jeden rok, to jednak kwestia ta, wynikająca z art. 156 ust. 3 ustawy z dnia 21.08.1997r. o gospodarce nieruchomościami (t.j. Dz.U. z 2010r. Nr 102, poz. 651 ze zm.), nie ma charakteru wiążącego dla Sądu. Zważyć należy, że dopiero istotna zmiana, jaka nastąpiła pomiędzy wydaniem opinii, a wyrokowaniem, skutkuje koniecznością weryfikacji ustalonej w opinii wartości wycenianych nieruchomości (por. art. 316 § 1 kpc).

Tymczasem zmieniająca się na przestrzeni kilku lat koniunktura na rynku nieruchomości pozwala przyjąć, że po okresie hossy tj. wzrostu cen nieruchomości, nastąpił spadek tych cen. Zresztą tendencję tę dostrzegł już w opinii sam biegły wskazując, że od 2008r. wystąpiły oznaki kryzysu (vide: ustna opinia uzupełniająca – k. 409-410). Z tego zdawały sobie sprawę także same strony, a słuchany na ostatniej rozprawie w dniu 13.09.2012r. biegły także na tę okoliczność zwraca uwagę podnosząc, że spadek cen nieruchomości wiejskich wyniósł w granicach 5-10%, zaś nieruchomości miejskich 10-20%. Nadto zauważyć należy, że na tej też rozprawie same strony zgodnie oświadczyły, że zgadzają się na wskazane przez biegłego w 2009r. wartości, po ich skorygowaniu - w przypadku nieruchomości miejskiej o 20%, i pozostawiając dotychczasową wartość nieruchomości wiejskiej, po uwzględnieniu, że w 2009r. nie cała nieruchomość była przedmiotem wyceny. Korekta ta miesi się w przedstawionej na tej rozprawie ocenie biegłego, nadto jest wyrazem uzgodnienia w tym zakresie stanowiska stron postępowania.

Odnosząc się w dalszej kolejności do apelacji wywiedzionej przez wnioskodawcę i przedstawiając motywy, jakimi kierował się Sąd II instancji nie uwzględniając jej, wskazać w szczególności należało, że niedanie racji apelującemu wnioskodawcy w zakresie, w jakim żądał on ustalenia nierównych udziałów małżonków w majątku wspólnym, było wynikiem tego, że wnioskujący nie wykazał, aby wystąpiły przesłanki do takiego rozstrzygnięcia. W art. 43 § 1 kro, który stanowi, że oboje małżonkowie mają równe udziały w majątku wspólnym ustawodawca dał bowiem wyraz równego traktowania małżonków i ich równouprawnienia w stosunkach majątkowych po ustaniu wspólności majątkowej. Wyjątkiem od zasady równych udziałów małżonków w majątku wspólnym jest możliwość ustalenia innej wielkości tych udziałów, tj. nierównych udziałów. Warunkiem ustalenia nierównych udziałów w majątku wspólnym jest łączne

spełnienie dwóch przesłanek: 1) istnienie ważnych powodów i 2) przyczynienie się małżonków do powstania majątku wspólnego w różnym stopniu.

Przy ocenie istnienia „ważnych powodów”, w rozumieniu art. 43 § 2 kro, należy mieć na względzie całokształt postępowania małżonków w czasie trwania wspólności majątkowej w zakresie wykonywania ciążących na nich obowiązków względem rodziny, którą przez swój związek założyli (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 5.10.1974 r., III CRN 190/74, LexPolonica nr 322056). Ważne powody ustalenia nierównych udziałów w majątku wspólnym zachodzą nie w każdym wypadku faktycznej nierówności przyczynienia się każdego z małżonków do powstania majątku wspólnego, lecz przede wszystkim wówczas, gdy jedno z małżonków, przeciwko któremu skierowane jest żądanie ustalenia nierównych udziałów, w sposób rażący lub uporczywy nie przyczynia się do powstania majątku wspólnego stosownie do posiadanych sił i możliwości zarobkowych (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26.11.1973 r., III CRN 227/73, LexPolonica nr 301431, OSNCP 1974, nr 11, poz. 189). Ważnym powodem ustalenia nierównych udziałów w majątku wspólnym może być długotrwała separacja faktyczna małżonków, zwłaszcza przez nich uzgodniona lub akceptowana, podczas której każde z nich gospodarowało samodzielnie i dorobiło się niejako „na własny rachunek” (vide: L. Stecki, Ustanie ustawowej wspólności..., s. 111.

Przyczynienie się małżonków do powstania majątku wspólnego stanowią nie tylko ich działania prowadzące bezpośrednio do powiększenia substancji tego majątku, ale także kształtuje je całokształt starań o założoną przez zawarcie małżeństwa rodzinę i zaspokojenie jej potrzeb. O stopniu tego przyczynienia się nie decyduje wyłącznie wysokość zarobków lub innych dochodów osiągniętych przez małżonków, wykorzystanych na zaspokojenie potrzeb rodziny. Dla jego określenia ma znaczenie, czy posiadanymi zasobami małżonkowie gospodarują racjonalnie, a w szczególności, czy lekkomyślnie ich nie trwonią. Ponadto stosownie do art. 43 § 3 kro, przy ocenie, w jakim stopniu każde z małżonków przyczyniło się do powstania majątku wspólnego, uwzględnia się także nakład osobistej pracy przy wychowaniu dzieci i we wspólnym gospodarstwie domowym. Wartości tej pracy nie można szacować według kryteriów szacowania wartości odpłatnych usług. Z reguły w normalnie funkcjonującej, przeciętnej rodzinie nie może być mowy o nierównym przyczynieniu się małżonków do powstania majątku wspólnego, gdy utrzymaniem rodziny obarczony jest mąż, a niepracująca zarobkowo żona zajmuje się wychowaniem dzieci i pracą w gospodarstwie domowym.

W powyższym kontekście zważyć należało, że podniesione w apelacji zarzuty dotyczące wadliwego nieustalenia nierównych udziałów byłych już małżonków w ich majątku wspólnym, były już przedmiotem oceny Sądu Rejonowego, a przytoczone ponownie w apelacji są jedynie dowolną polemiką z prawidłowo ustalonym stanem faktycznym sprawy i słusznym rozstrzygnięciem Sądu Rejonowego. Na marginesie zatem już tylko wskazać trzeba, że przedmiotowa sprawa jest sprawą o podział majątku wspólnego, a tym samym wnioski dowodowe mające, zdaniem wnioskodawcy, świadczyć o nienależytym sprawowaniu przez uczestniczkę władzy rodzicielskiej w kontekście, jak się zadaje, uzasadnienia przyjęcia nierównych udziałów, nie mogły być uwzględnione, jako nie mające wpływu na wynik niniejszej sprawy. Ponadto wnioskodawca, widząc rzekome nieprawidłowości w sprawowaniu przez uczestniczkę pieczy nad małoletnim synem, nie podjął wszakże wcześniej działań zmierzających do uregulowania tej kwestii sądownie.

Sąd I instancji wyjaśnił również, dlaczego do rozliczenia nie przyjął przedmiotów które znajdowały się w sklepie prowadzonym przez uczestniczkę, wypowiedział się także co do lokaty oszczędnościowej w Banku (...) SA, przeanalizował działania obu stron związane z zakupem szeregu samochodów i ich sprzedażą, bacząc przede wszystkim na to, kiedy te decyzje były podejmowane. Podkreślił równocześnie, że obie strony zbywały pojazdy na najbliższych członków rodziny, co było przez nich, jeszcze kiedy prowadzili wspólnie gospodarstwo domowe, akceptowane.

Ponadto, jak już wyżej podniesiono, to na stronach ciążył obowiązek wykazania składników majątkowych podlegających podziałowi. Wnioskodawca wprawdzie wskazał, że w mieszkaniu znajdowała się gotówka w wysokości 5000 euro, lecz uczestniczka postępowania tej okoliczności zaprzeczyła, a i sam wnioskodawca, na którym ciążył obowiązek jej wykazania, obowiązkowi temu nie sprostał.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy, mocą art. 385 kpc, oddalił, jak w pkt 2 sentencji, apelację wnioskodawcy, jako że była ona bezzasadna.

Wobec z kolei tego, że obie strony były zainteresowane podziałem majątku, Sąd II instancji uznał, działając przy tym na podstawie art. 520 § 1 kpc że ponoszą one koszty postępowania apelacyjnego we własnym zakresie.